

Tabu-tema

OBZOR. 28

Čak 90 posto
studentica žrtve
su seksualnog
uznemiravanja

Naslov: U Hrvatskoj je 90% studentica bilo žrtvom seksualnog uznemiravanja
Datum, autor: 28.10.2017. 0:00:00, Romana Kovačević Barać
Država, izvor, stranica: Hrvatska, Večernji list - Hrvatska, 28
Kategorija: Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova
Površina: 10162,68 cm²
OTS: 399.098 (izvor: Medianet)

Tabu–tema i zavjet šutnje

Stalno se propituje žrtvina odgovornost: što je učinila, kako se obukla... Kod pljačke ne propituјemo: zašto je novčanik bio skup, kožni?

MAJA MAMULA
psihologinja

Što je povjerenik za zaštitu dostoјanstva zaposlenika stručniji i uživa veći ugled radnika, to će žrtve biti spremnije podnijeti pritužbu

VIŠNJA LJUBIĆ
pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

U Hrvatskoj je 90% studentica bilo žrtvom seksualnog uznemiravanja

Silovanje i seksualno zlostavljanje ogromni su tabui i za žrtvu i za svjedočke. Od svih vrsta nasilja seksualno se nasilje najmanje prijavljuje. Smatra se da ih na jedno prijavljeno 15 do 20 ostaje neprijavljeno

Simbolična kampanja
I likovi pop-kulture koriste se u nastojanju da se senzibilizira javnost na problem koji je predugo skrivan

Hollywoodski seks-skandali ogorče javnost, ali što kad se to dogodi u našem susjedstvu

Fućkanje na cesti bilo je kompliment, a sad je odjednom postalo nasilje, ali ne vidim da smo zato postali išta napredniji ni uljundniji

MIRJANA KRIZMANIĆ
psihologinja

Piše Romana Kovačević Barišić

romana.kovacevic@vecernji.net

S

ekskluzni skandal zbog kojeg je pozvani Hollywood producent Harvey Weinstein dobio otkaz na stišavanja, a oputžbe za silovanja i druge oblike seksualnog zlostavljanja i na račun drugih osoba iz filmske industrije ovim dana pljučaste s raznih strana. Istovremeno se otkrilo kako čudoređe ne vlada ni u Evropskom parlamentu. Onda neki eurozastupnici zapošljavaju lijepe mlade asistente ponajviše kako bi ih pikapali po bruxelskim litoftovima ili na njih trošili namjenski im dodijeljen vranje u zamjenu za seks. Dok su to priče o seksualnom zlostavljanju „tamo, tam daleko“ i protagonisti su im javno osobе, prepričavaju se i Čitaju i nastavcima te nerjetko zajedničko komentiraju jedna, a nerjetko i obale strane. Međutim, kad se nešto slíši dogoditi u vlastitom dvorištu, nekome osobno, kolegi, prijatelji, kći, majci, sestri? Onda uključujem šutimo.

Hvatanje intimirnih dijelova
Godinama su se u vlasti i glumice, dok jedna nije progovorila. Silovanje i seksualno zlostavljanje ogromni su tabui i za žrtvu i za svjedoče. Od svih vrsta nasilja seksualno se našle najmanje prijavljivaju. Smatra se da ih na dan prijavljeno 15 do 20 ostaje neprijavljeno. Šuti se i o "običnom" seksualnom uznemiravanju koje se, stovše, često tretira kao normalno ponasanje koje ne uzrokuje nikakvu štetu. Međutim, u seksualnom nasilju, koje je većim dijelom redno uvjetovano našljile je srže većnog žena, a počinitelji muškarci, osim fizickog ozljedivanja, dolazi i do povrede intimirnih i psihičkih granica osobе koje nisu kod svakog jednaka. Ta je vrsta nasilja vrlo često objebovana predrasudama i stereotipima, koji načinjeće umanjiti težinu na salnog čina, opravdavaju ga i našljili niz olakšatih okolnosti, čak krivljiv prebacuju na samu žrtvu. Uzrok tome leži u duboko ukorijenjenoj rodnoj neravnopravnosti i patrijarhalnom društvu.

Seksualno nasilje nosi određenu stigmu zbog odnosa zajednice prema žrtvi. Stalno se propituje žrtvina odgovornost: što su učinile, kako su se obukle itd. Kod, primjerice, pljačke, ne propituju: zašto je novčanik bio skup, kožni? – govorio dr. sc. Mala Mamula, psihologinja s Odsjeka za psihologiju Hrvatskih studija, gdje predaje Psihologiju spolnosti, te koordinatorica u Ženskoj sobi, Centru za seksualnu pravu, koja pruža pomoć ženama žrtvama seksualnog nasilja.

MUP-ov statistika govori o 81 prijavljenom silovanju u 2016. i 15 pokušaju, dok Interpolova statistika bilježi 1072 seksualna delikta u RH, među kojima su i silovanja. No načinjeći oblik seksualnog nasilja je seksualno uznenimiravanje, jer one ne znaju nužno fizički dodir, a osobu koju mi je izložena dovela u neugodan i ponavljajući položaj te izaziva kod nje sram.

U Ženskoj sobi objašnjavaju kako to podrazumijevaju neželjene seksualne primjedbe i verbalne prijedloge, buljenje, neumjereno fizičko približavanje, davanje raznih znakova, emocionalno proganjivanje, seksualno podmjećivanje, neprisklapanu pažnju, komentiranjem izgleda, spola i seksualne orientacije, vulgarnu gestikulaciju, zvudišanje, ponude za seksualne usluge, dodirivanjem ili "hvatanjem intimnih dijelova...". Prisutno je svakodnevno, u radnim srednjima, na fakultetima, gdje god je moguće djeleti i pozicirati određene moći prema osobama koje je u podređenom položaju, a obično je to ponavljajuće poнаšanje koje traje i za koja osoba koja je na meti ne nalazi rješenje. Upravo je seksualno uznenimiravanje oblik seksualnog nasilja koji sredinu u kojoj se odvija načinjeće tolerira i karakterizira ga kao be-

— Česte su te doživljava kao vid osvajanja žena. Dosta ljudi ne razlikuje flert od seksualnog uznenimiravanja. Granična je subjektivnost i stvar je dobrovoljnosti i suglasnosti, ako ja nisam suglasna s takvom načinom komunikacije i ako je ta komunikacija jednostrana, onda je riječ o nasilju — jasna je sociologinja Josipa Tukara Komlenović, koordinatorica kampanje „Nije kompliment, koja za cilj ima osvijestiti što više mlađih ljudi o tome da je seksualno uznenimiravanje te kako i zašto ga treba sprečiti.

Hollywoodski producent H. Weinstein zbog optužbi za seksualno napastovanje brojnih poznatih glumica dobio je otkaz

invaliditeta, ovisnosti, trudnoće, teške tjelesne ili duševne smetnje” kaznitim kaznom zatvora do jedne godine. U idućem članku stoji da je spolno uznenavljivanje “svakog verbalno, neverbalno ili fizičkoj nelinečnoj ponasanju spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostažanstva osobe, koji uzbuzuje strah, neprijeteljstvo, ponizavanje ili uverljivo okruženje.” Dobar dio te vrste nasilja odvija se u radnim sredinama pa se, osim policiji ili državnom odvjetništvu, spolno uznenavljivanje može pribaviti i povjereniku za zaštitu dostažanstva radnika unutar tvrtke te pravobraniteljicu za ravnnopravnost spolova. Ona je u svom izvješću za 2016. godinu mrežila kakodjelnicu 27/5 predmeta, koliko ih su imala, pritužbe prethodno odnese na

temeljem prikupljenih dokaza. Posebnu pažnju posvećuje se razlozima po kojih pribuđujuće nijeste mogli ostvariti učinkovitu zaštitu u okviru svog radnog mjesa sudskog Zakonu od radu. Ako se radi o tijek obilježjuju sekularno-uznenimirajućim, tako i spolno-uznenimirajućim specijalnim i nepravim jatorom, kroz kojeg se pojedinci obitelji i njihova potreba za životom i dobitju, uključujući i potrebu za zdravljem, često ne mogu dobiti adekvatne zaštite. Iste su tako brojni prijava seksualnog uznenimiravanja povećava u zadnjih nekoliko godina što pokazuju da su čvrsto osjetljivo na svojim pravima i mehanizmima zaštite koji su im na raspolaganju. Dobar dio tih predmeta slikevoj je opisan u godišnjem izvješću

Policajci je ugrozili
Ondje se navodi slučaj psihologije zaposlene u zatvoru, koja je doživjela napad zatvorenika s elementima seksualnog napastovanja, a da su pravosudni policijski koji su je trebali zaštiti, pri tom povukli s mjesna osiguranja izloživi je dodatnoj opasnosti. Prije nešto se ona taj dan susrela sa zatvorennikom kako bi odrala psihološku procjenju, pravosudni policijac u se, glasno, na onu čiju, šalili sa zatvorenikom na temu njegovih samozadovljavanja i seksualnih afiniteta prema psihologinji. Incident sa zatvorennikom je bio potencijalno težak i dijagnozom iz spektra PTSD-a, što je dovelo i do znatnih psihičkih tegoba, zbog čega je bila na bolovanju, a HZZO je oduševljen njezinu "ozfide" ka ožljedu na radu.

Drugi je slučaj prodavače koju je spolno unzimavajući poslodavac, vlasnik manjeg trgovackog lanca kod kojeg je bila zaposlena. Namještajo je novčane manjrove, a onda joj nudi da do "riješenje" sekoma, te da ne bi prijavio policiji. Ucijena nije upala, odbila ga je, a on je uđe onda prijavio. Ono što je posebno porazavajuće jest što su, prema tvrdnjama u prijavici, mnoge zaposlene djevojke bile, a dalje su, njegove žrtve te ga ne prijavljaju zbez straha, jer se radi o "lokalnom moćnincu". Za sudski borbu protiv ovakvih

– U Hrvatskoj je do sada razvijena značajna sudska praksa vezana uz seksualno uznemiravanje. Postoji znatan broj presuda kako kaznenih tako i parničnih sudova kojima se odlučivalo o odgovornosti počinitelja za seksualno uznemi-

Nastavak na 30. stranici

Tabu-tema i zavjet šutnje

U Europskom parlamentu vrh se dana vode velike rasprave o raširenosti seksualnog zlostavljanja u samim institucijama Europske unije

Dobar dio te vrste nasilja odvija se na poslu pa se može prijaviti i povjereniku za zaštitu radnika

ravanje. No istovremeno, već niz godina upozoravamo kako je sudска praksa neujednačena. Postoji određen broj presuda koji mogu služiti na primjer i koje zasigurno pridonose uvršćivanju povjerenja u učinkovitost sudske zaštite od seksualnog uznemiravanja, ali postoji i znacajan broj presuda koje ukazuju ili na upitnost razumijevanja antideskriminacijskih jamstava ili na ozbiljnu neosjetljivost prema položaju žrtve i činjenicu da seksualno uznemiravanje uz nasilje nad ženama predstavlja najgori oblik spolne diskriminacije – navodi pravobraniteljica i ističe kako je stoga očito da postoji jasna potreba za daljnjim stručnim usavršavanjem kako državni odvjetnici tako i sudova u ovom području. Društvo se najbolje senzibilizira djelovanjem na mlađe. Ženska soba educira mlađe stručnjake, koji onda djeluju u školama. Prošlog je mjeseca krenuli su i kampanjom za srednjoškolce #herajmoogovorno, čiji je cilj suzbijanje seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja na društvenim mrežama nad i među djecom i mladima.

– Seksualno nasilje na internetu u Hrvatskoj je neprezpozat tema. A ne prezpozala i se na vrijeme da djeca i mlađi doživljavaju online nasilje te se na to ne reagira na odgovarajući način, moguće su različite posljedice – upozorava socijalna pedagoginja Kristina Mihaljević, koordinatorica kampanje. Posljedice sežu od izbjegavanja odlaska u školu, pogorsanja školskog uspjeha, povlačenja od društva, razvijanja niskog samopouzdanja i loše slike o sebi pa sve do konzumiranja alkohola i droga, neprimjerenoj seksualnoj ponašanju, samoozljedivanju (te (pokušaja) samoubojaštva). O toj kampanji govorila i v. d. ravnateljice Vladina ureda za ravnopravnost spolova Helena Štimac Radić u Kopenhaganu, na nedavnom seminaru razmjeđe dobrih praksi u borbi protiv seksualnog uznemiravanja u organizaciji Europske komisije. Danska je ondje predstavila politike koje poduzimaju protiv

seksualnog uznemiravanja s naglaskom na problem povećanja broja slučajeva sudjelovanja djece i mlađih u seksualnom zlostavljanju online. Francuska je predstavila svoj program za borbu protiv seksualnog nasilja u sredstvima javnog prometa i kampanju za podizanje svijesti javnosti o tom problemu.

Štipanje i pusa premjeru
Nije, dakle, upitno treba li zauštaviti svako uznemiravanje, pa i šale i seksualne aluzije koje "ne sjedu" onome komu su upućene. Međutim, pretjerivanja ima u svemu pa ih neko vide i kad je riječ o ovoj temi.

– Kad je riječ o političkoj korenosti, često siljepo kopiramo Ameriku i uvodimo neke norme koje nisu u skladu s našim mentalitetom. Mi smo, kao i neki drugi mediteranski narodi, slobodniji, prirodniji i normalniji u međusobnom ophodnju pa, ako nadređeni izrekne kompliment, to ne znači odmah seksualno uznemiravanje! – mišljenja je psihologinja Mirjana Krizmanić, koja za primjer navodi štipanje hrvatskog premijera i pusu koju mu je pred kamerama zafkantski dobio predsjednik EK prije par dana. Prisjetila se i slučaja reklame za pivo otrije pet godina, koja je zbog slavonskog bećarca u kojem su mnogi prepoznali seksizam i diskriminaciju žena podijelila javnost.

– Bećarac je zdravi humor, običaj duhovitog pjevanja o aktualnim stvarima! Fuckanje na cesti bilo je kompliment, a sad je odjednom postalo nasilje, ali ne vidim da smo postali itš napredniji ni uljudniji – ustvrdila je. •

Danska provodi politike s naglaskom na problem sudjelovanja djece i mlađih u online zlostavljanju, Francuska ima program protiv seksualnog nasilja u javnom prijevozu